

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

27 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Iurie Diaconu,
Judecători Liliana Catan, Ion Guzun, Iurie Bejenaru,
Maria Ghervas,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Natalia Andronic, și de partea vătămată Cucu Vadim, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 iunie 2018, în privința inculpatului

*Ilieș Ghenadie XXXXXX, născut la
XX XXXXX XXXX, originar și locuitor al XXXXXX,
XXXXXXXX XXXX, cetățean al R. Moldova, fără
antecedente penale.*

*Termenul de examinare,
instanța de fond: 24.07.2017 – 13.04.2018,
instanța de apel: 17.05.2018 – 27.06.2018,
instanța de recurs: 20.08.2018 – 27.11.2018.*

Asupra recursurilor menționate, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Căușeni din 13 aprilie 2018, Ilieș Ghenadie a fost condamnat în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal la 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții și de a exercita o anumită activitate în domeniul de administrare a bunurilor străine pe un termen de 2 ani.

Conform art. 90 Cod penal, executarea pedepsei aplicate i-a fost suspendată condiționat, pe un termen de probațiune de 2 ani.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Cucu V. a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

2. Instanța a constatat că în perioada lunii august anul 2013, inculpatul Ilieș G., având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altor persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul că va achita serviciile pentru transportarea pământului de la SRL „Promacons SV” pe terenul ce-i aparține, l-a convins pe Cucu V. să achite el transportul **în sumă de 28.000 lei, prin ce i-a cauzat daune în proporții considerabile.**

Instanța a reținut că inculpatul Ilieș G. nu a recunoscut vina și a declarat că au fost transportate 281 camioane cu pământ. Nu au convenit referitor la achitarea serviciilor de transport și nu cunoaște de ce partea vătămată solicită suma de 28.800 lei, în luna iunie având o înțelegere doar în privința a 15 camioane. La cererea părții vătămate de a achita suma solicitată, i-a comunicat că se vor clarifica, având necesitatea de a se interesa cum se procedează în asemenea situație și nu intenționa să se eschiveze de la plată, cu toate că nu au avut nici o înțelegere.

În baza probelor administrate, instanța a conchis ca este dovedită vinovăția inculpatului, fiind întrunite toate elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) Codul penal, culpabilitatea acestuia rămânând în afara cărorva dubii rezonabile.

Totodată, instanța a concluzionat că, având în vedere **caracterul contradictoriu și nedeterminat al pretențiilor înaintate de partea civilă Cucu V.** împotriva inculpatului, reieșind din faptul că **explicațiile părții vătămate sunt contradictorii pretențiilor înaintate**, din învinuirea adusă urmând că acestuia i-a fost cauzată o daună materială în sumă de 28.000 lei, iar în ședința de judecată a pretins încasarea prejudiciului material în sumă de 28.800 lei, în conformitate cu prevederile art. 221 alin. (1) - alin. (3) Cod de procedură penală, fiind imposibilă stabilirea exactă a sumei despăgubirilor convenite părții civile, acțiunea civilă urmează a fi admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța civilă, în temeiul art. 387 alin. (3) Cod de procedură penală.

3. Avocatul Dumitru Pălărie a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat, iar acțiunea civilă să fie respinsă.

Apelantul a invocat că acțiunile inculpatului nu întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal or, partea vătămată având necesitatea de a transporta pământul de la șantier, tot el a achitat șoferii camioanelor care au fost antrenați la căratul pământului.

Latura subiectivă a infracțiunii prevăzută de art. 190 Cod penal se caracterizează în primul rând prin vinovăție sub formă de intenție directă, organul de urmărire penală și instanța de judecată urmând să dovedească că inculpatul nu avea intenția să-și onoreze angajamentul asumat.

Mai mult, la judecarea cauzei penale nu au fost înlăturate divergențele între declarațiile făcute de partea vătămată și martori.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 iunie 2018, apelul a fost admis, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

Ilieș Ghenadie a fost achitat de sub învinuirea săvârșirii infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, pe motiv că **nu s-a constatat existența faptei infracțiunii**.

Instanța de apel a reținut că instanța de fond a stabilit eronat circumstanțele de fapt și de drept, care nu corespund probelor din dosar.

Astfel, **vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii** prevăzute la art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal **nu a fost demonstrată**, iar **probele** administrate, analizate prin prisma veridicității, pertinentei, utilității și concludenței **nu demonstrează existența faptei infracțiunii și vina inculpatului în cele incriminate**.

Prin probele prezentate de procuror și cercetate de instanța de apel **nu a fost dovedită vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate**.

Astfel, inculpatul se învinuiește că în perioada lunii august anul 2013, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altor persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul că va achita serviciile pentru transportarea pământului de la SRL „Promacons SV” pe terenul ce-i aparține, l-a convins pe Cucu V. să achite el transportul în sumă de 28.000 lei, prin ce i-a cauzat daune în proporții considerabile.

Or, **vinovăția inculpatului** în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. 2 lit. c) Cod penal **nu a fost demonstrată**, iar **probele administrate**, analizate prin prisma veridicității, pertinentei, utilității și concludenței lor, **nu demonstrează vina inculpatului în cele incriminate**.

Împrejurările ce determină necesitatea **achitării inculpatului se constată prin probele prezentate de acuzare** și de apărare.

În cadrul cercetării judecătorești, **nu a fost probată fapta și nici vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate**, și anume **nu a fost demonstrată latura obiectivă și subiectivă a infracțiunii incriminate**, precum și nu au fost prezentate probe concludente, pertinente și veridice care ar demonstra că acesta a dobândit ilicit 28.000 lei.

Astfel, **lipsește latura obiectivă a infracțiunii** și intenția inculpatului de a înșela partea vătămată or, aceste lucrări erau obligatorii și cheltuielile trebuiau suportate de firmă, iar pământul trebuia evacuat de pe terenul unde intenționa să edifice o construcție.

Nu a fost demonstrată nici intenția inculpatului de a însuși, prin înșelăciune sau abuz de încredere, banii de pe urma evacuării pământului, care era obligația părții vătămate și era inevitabilă.

Or, probele prezentate de acuzare și cercetate de instanța de fond și suplimentar în instanța de apel, **nu demonstrează vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii de escrocherie, deoarece nu s-a constatat existența faptei infracțiunii**.

5. Procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Natalia Andronic, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și menținerea sentinței instanței de fond.

Recurenta a invocat că contrar concluziilor instanței de apel, în acțiunile inculpatului se regăsește latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie, și anume de

dobândire ilicită, prin înșelăciune și abuz de încredere, a bunurilor altei persoane, în proporții considerabile.

Realizarea laturii obiective a infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (2) Cod penal s-a manifestat prin faptul că acesta, din intenții de câștig, a urmărit dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, iar după achitarea de către partea vătămată a sumei de 28.000 lei pentru transportarea pământului se ascundea de partea vătămată, eschivându-se de la restituirea sumei de bani, pe care nu a achitat-o până în prezent.

Pe lângă aceasta declarațiile părții vătămate coroborează cu declarațiile martorului Codița A., fiind pertinente și concludente.

Inculpatul a adoptat o conduită pentru a induce partea vătămată în eroare și pentru a-i câștiga încrederea că-i va restitui banii pe care îi datorează, acțiuni ce denotă intenția directă a acestuia de a dobândi ilicit bunurile altei persoane prin înșelăciune, conștientizându-și acțiunile și faptul producerii prejudiciului victimei.

Deci, este eronată afirmația instanței de apel că suma de 28.000 lei achitată de Cucu V. nu a fost însușită de inculpat or, partea vătămată a achitat pentru serviciile de evacuare a pământului de pe șantierul unde lucra, iar inculpatul, de la început, nu a avut intenția să-și execute obligațiile asumate față de partea vătămată, recurgând la procedee frauduloase în detrimentul victimei.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile at. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

5.1. A declarat recurs ordinar și partea vătămată Cucu V., în care solicită casarea acestei decizii și menținerea sentinței instanței de fond.

Recurentul a indicat că inițial între el și inculpat nu au existat niște acorduri, însă după efectuarea lucrărilor și achitarea banilor pentru serviciile de evacuare a pământului de către el, inculpatul a avut intenția de a se eschiva de la onorarea acestora, invocând că suma de bani se află pe contul bancar și, deoarece este vineri, este în imposibilitate de a-i ridica, astfel că acordul întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de escrocherie.

Circumstanțele cauzei denotă faptul că inculpatul a acționat pentru a induce partea vătămată în eroare, pentru a-i câștiga încrederea că-i va restitui banii pe care îi datorează, acțiuni ce dovedesc intenția directă de a dobândi ilicit bunurile altei persoane prin înșelăciune, fiind conștient de faptul dat și de producerea prejudiciului părții vătămate.

Or, probele administrate demonstrează că inculpatul, din start, nu a avut intenția să-și execute obligațiile asumate față de partea vătămată, recurgând la mijloace frauduloase în detrimentul victimei.

Prin urmare, în acțiunile inculpatului sunt întrunite elementele infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, culpabilitatea acestuia fiind dovedită în afara oricăror dubii rezonabile.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile at. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

6. Judecând recursurile ordinare pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, când motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 101 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate. Potrivit art. 394 alin. (1) pct. 1) și 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe.

Conform jurisprudenței naționale, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 3., 39., 41.*).

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului și dispozitivului sentinței, instanța de fond (*pct. 1., 2. din decizie*):

a) doar a trecut în revistă probele administrate pe caz, însă nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele de fapt și de drept incriminate inculpatului în rechizitoriu, nefiind clar care probe au fost puse la baza sentinței de condamnare și care au fost respinse;

b) constatând în descriptivul sentinței fapta criminală ca fiind dovedită, în special prin declarațiile părții vătămate, cu ***cauzarea-i de daune în proporții considerabile în sumă de 28.000 lei***, încadrând acțiunile inculpatului în temeiul acestui element calificativ pe art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, s-a contrazis ulterior, dispunând în dispozitiv admiterea acțiunii civile în principiu, pe motivul declarațiilor dubioase ale părții vătămate, invocând: ***„caracterul contradictoriu și nedeterminat al pretențiilor înaintate de partea civilă Cucu V. împotriva inculpatului, reieșind din faptul că explicațiile părții vătămate sunt contradictorii pretențiilor înaintate”***.

Astfel, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii.

În al doilea rând, conform art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală. Potrivit art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. Conform art. 394 alin. (3) pct. 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de achitare trebuie să cuprindă descrierea circumstanțelor cauzei constatate de instanța de judecată și enunțarea temeiurilor pentru achitarea inculpatului, cu indicarea motivelor pentru care instanța respinge probele aduse în sprijinul acuzării.

Conform jurisprudenței naționale, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 3., 39., 41.*).

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, potrivit descriptivului și dispozitivului deciziei contestate, rejudecând cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță (*pct. 4. din decizie*):

a) a constatat în descriptivului sentinței mai multe temeuri de achitare a inculpatului, care se contrazic și se exclud reciproc, cum ar fi că: **„vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal nu a fost demonstrată..., probele administrate nu demonstrează existența faptei infracțiunii și vina inculpatului în cele incriminate..., nu a fost dovedită vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate..., vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii nu a fost demonstrată..., probele administrate nu demonstrează vina inculpatului în cele incriminate..., nu a fost probată fapta și nici vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate..., nu a fost demonstrată latura obiectivă și subiectivă a infracțiunii încriminate..., lipsește latura obiectivă a infracțiunii..., probele prezentate nu demonstrează vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii de escrocherie, deoarece nu s-a constatat existența faptei infracțiunii”**.

Totodată, în dispozitivul sentinței a indicat divergent, că inculpatul este achitat din motiv că **nu s-a constatat existența faptei infracțiunii**;

b) doar a trecut în revistă probele administrate pe caz, însă nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele de fapt și de drept indicate în rechizitoriu, și nu a indicat motivele pentru care a respins probele acuzării.

Mai mult, concluzia neclară și divergentă că: **„necesitatea achitării inculpatului se constată prin probele prezentate de acuzare și de apărare”**, nu

coroborează cu criteriile de apreciere a probelor prescrise în art. 101 Cod de procedură penală.

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că instanțele de fond și de apel nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, și că recursurile ordinare sunt întemeiate.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursurilor ordinare, casării totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Natalia Andronic, și de partea vătămată Cucu Vadim, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 iunie 2018, în privința inculpatului Ilieș Ghenadie XXXXX, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 20 decembrie 2018.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Iurie Bejenaru

Maria Ghervas